

Zaaknummer 2011-T292 B

28 september 2012

De bijzondere kamer van de Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de bijzondere kamer, ingesteld op grond van artikel 20 van de nieuwe Procedure Klachtencommissie Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk (hierna: de Procedure), heeft als volgt beslist inzake het bezwaar van:

de Overste van de Duitse Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus,

hierna te noemen: de Overste,

juridisch adviseur: mr. J.J.M. Goltstein.

1. De procedure

Op 28 juni 2012 heeft de Klachtencommissie, hierna: de KLAC, advies uitgebracht inzake de klachten van klager [naam] tegen 1. [naam], 2. [naam], 3. [naam] en 4. [naam]. De KLAC heeft de Overste van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus geadviseerd de klachten tegen aangeklaagden 1., 3. en 4. gegrond te verklaren.

Mr. J.J.M. Goltstein heeft op 9 juli 2012 (ingekomen op 11 juli 2012) namens de Overste een bezwaarschrift ingediend tegen het advies van de KLAC van 28 juni 2012. Het bezwaarschrift is gericht tegen de gegrondverklaring van de klachten tegen aangeklaagden 1., 3. en 4.

Bij brief d.d. 7 augustus 2012 heeft mr. T.W.H.M. Weller namens klager op het bezwaar gereageerd.

Op 11 september 2012 heeft de behandeling van het bezwaar achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de bijzondere kamer was samengesteld uit de onder deze beslissing te noemen leden.

2. De inhoud van het bezwaar

De Overste stelt zich op het standpunt dat een algemeen beginsel van een behoorlijke klachtenbehandeling niet in acht is genomen. Daartoe is aangevoerd dat sprake is van:

a) Procedurele tekortkomingen.

1. De Overste maakt bezwaar tegen het feit dat zijn orde aangemerkt wordt als de in de Procedure bedoelde “kerkelijke instelling”, in de Procedure omschreven als “in Nederland gevestigde publieke en private kerkelijk rechtspersonen en verenigingen, zoals geregeld in het Reglement voor het R.K. Kerkgenootschap.

De Overste van de Duitse Orde heeft in deze procedure aangegeven dat de Duitse Orde bereid is als “waarnemer” voor de in 1993 in Nederland opgerichte maar inmiddels niet meer bestaande Orde van Arme Broeders van St. Franciscus op te treden om klagers een platform te bieden om via de Procedure aan de KLAC hun klacht te kunnen voorleggen.

De Overste of Duitse Orde is Kerkrechtelijk niet de rechtsopvolger van de Arme Broeders van St. Franciscus.

In het advies van de KLAC komt dit gemaakte voorbehoud c.q. deze kwalificatie van de Orde als “waarnemend voor de Orde van Arme Broeders van St. Franciscus in liquidatie” niet tot zijn recht.

In geval van terechte grondverklaring van de klachten had het advies moeten luiden: “De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus als waarnemend Overste van de Orde van Arme Broeders van St. Franciscus in liquidatie de klachten gegrond te verklaren, te erkennen dat aangeklaagden klager seksueel hebben misbruikt en namens de Congregatie zijn spijt te betuigen over het klager in zijn jeugd aangedane leed.

2. Het tijdsverloop mag zich niet tegen de aangeklaagde keren en dat mag er zeker niet toe leiden dat de KLAC helemaal geen of nauwelijks direct bewijs verlangt tegen de aangeklaagden. Verklaringen, waarvan de betrouwbaarheid niet of nog niet is komen vast te staan, worden ten onrechte als steunbewijs gebruikt.

3. Ten onrechte is aangeklaagde [3] ofwel [naam] tot de levenden gerekend. Aangeklaagde [3] is op 11 juli 2011 overleden.

4. Ten onrechte voorziet de procedure niet in de aanwijzing van een behartiger van de belangen van de aangeklaagden en/of ten onrecht heeft de KLAC nu de aangeklaagden zijn overleden, daarin niet voorzien.

b) Schending van het beginsel van hoor en wederhoor.

De personen die door klager zijn aangeklaagd, zijn overleden.

Het beginsel van hoor- en wederhoor betekent dat er een evenwicht behoort te zijn in de mate waarin beide partijen in de gelegenheid worden gesteld hun visie kenbaar te maken op datgene waarover wordt geklaagd. Wanneer de aangeklaagde persoon is overleden, dienen zijn nabestaanden en/of erfgenamen en/of een aangewezen “amicus curiae” in de gelegenheid te worden gesteld om op de aantijgingen te reageren en/of om de verweten gedragingen eventueel in een (geheel) ander licht te plaatsen.

Het is in strijd met artikel 6 EVRM om te oordelen over mogelijk door een overledene gepleegde strafbare feiten zonder betrouwbaar onderzoek naar de gepleegde strafbare feiten en/of zonder dat iemand het voor de overledene kan opnemen.

c) Schending van het motiveringsbeginsel.

Het oordeel omtrent de klacht is volgens de Overste niet goed gemotiveerd. Het bezwaar van de Overste richt zich op de waardering van het in de zaak aanwezige bewijs.

Voorts heeft de Overste wat betreft aangeklaagde [3] gesteld dat er sprake is van een persoonsverwisseling. Tijdens de behandeling van de onderhavige zaak op de zitting van de Klachtencommissie van 24 mei 2012 is een verklaring van de afdeling bevolking van de gemeente [plaats] ingebracht. Uit deze verklaring blijkt dat deze persoon genoemd in de verklaring, zijnde aangeklaagde [3], van 15 februari 1949 tot 1 oktober 1961 woonde in [plaats] te [land]. Klager zou te [instelling] in de periode 1957 tot 1961 zijn misbruikt. Dat kan dus niet aangeklaagde [3] zijn geweest.

3. De beoordeling

Ingevolge het bepaalde in artikel 20.1 van de nieuwe Procedure kan tegen een advies van de KLAC door de klaagster en door de aangeklaagde schriftelijk bezwaar worden ingediend indien hij of zij van oordeel is dat een algemeen beginsel van behoorlijke klachtenbehandeling niet in acht is genomen.

De Overste beroept zich op procedurele tekortkomingen, schending van het beginsel van hoor en wederhoor en schending van het motiveringsbeginsel. Ter beoordeling is de vraag of de KLAC in de onderhavige zaak één van voornoemde beginselen niet in acht heeft genomen.

De bijzondere kamer stelt voorop dat de toetsing in een bezwaarprocedure geen inhoudelijke herbeoordeling is van de overwegingen die tot het advies hebben geleid. Deze toetsing kan slechts marginaal zijn. De vraag waar het hier derhalve om gaat is of gezegd moet worden dat de KLAC, gelet op het voorhanden zijnde materiaal, in redelijkheid niet tot het door haar uitgebrachte advies heeft kunnen komen.

De bijzondere kamer overweegt ten aanzien van hetgeen door de Overste is aangevoerd het volgende:

a) Procedurele tekortkomingen.

1. De bijzondere kamer is van oordeel dat het op zich juist is dat de orde van de Overste geen kerkelijke instelling betreft als bedoeld in de Procedure. De verantwoordelijkheid van de Overste van de Duitse Orde gaat niet verder dan dat de Overste heeft aangegeven dat in deze procedure de Duitse Orde bereid is als “waarnemer” voor de in 1939 in Nederland opgerichte maar inmiddels niet meer bestaande Orde van Arme Broeders van St. Franciscus op te treden om klagers een platform te bieden om via de Procedure aan de KLAC hun klacht te kunnen voorleggen.

Het advies van de KLAC van 4 juni 2012 dient dan ook gelezen te worden zoals door de Overste in zijn bezwaar wordt gesteld, te weten: “De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus als waarnemend Overste van de Orde van Arme Broeders van St. Franciscus in liquidatie de klachten gegrond te verklaren, te erkennen dat aangeklaagden klager seksueel hebben misbruikt en namens de Congregatie zijn spijt te betuigen over het klager in zijn jeugd aangedane leed.

2. De KLAC toetst in het kader van de Procedure of aannemelijk is geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Daarbij heeft de KLAC vanzelfsprekend kennisgenomen van alle in het dossier aanwezige stukken. Op grond van deze stukken acht de KLAC het kennelijk aannemelijk dat de door klager geschetste gebeurtenissen hebben plaatsgevonden. De KLAC heeft in de onderhavige zaak een nader onderzoek naar de feiten niet nodig geacht. De bijzondere kamer is van oordeel dat de weging van het voorhanden zijnde bewijs is voorbehouden aan de beoordelende KLAC en kan dan ook niet leiden tot het oordeel dat een algemeen beginsel van een behoorlijke klachtenbehandeling niet in acht is genomen.

3. De Overste is van mening dat de Procedure ten onrechte niet voorziet in de aanwijzing van een behartiger van de belangen van de aangeklaagde en/of ten onrecht heeft de KLAC nu de aangeklaagden zijn overleden, daarin niet voorzien.

De bijzondere kamer stelt voorop dat zij uiteraard gebonden is aan de Procedure zoals deze is vastgesteld met instemming van de diocesane bisschoppen van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland, de militaire ordinaris van de Nederlandse Strijdkrachten en de hogere oversten van de in Nederland gevestigde religieuze instituten.

De bijzondere kamer stelt voorts voorop dat de Overste met de Procedure op zich heeft ingestemd nu de Overste heeft aangegeven dat in deze procedure de Duitse Orde bereid is als “waarnemer” voor de in 1939 in Nederland opgerichte maar inmiddels niet meer bestaande Orde van Arme Broeders van St. Franciscus op te treden om klagers een platform te bieden om via de Procedure aan de KLAC hun klacht te kunnen voorleggen.

In de Procedure is bepaald dat indien de aangeklaagde is overleden of niet vindbaar is de belangen van een aangeklaagde worden behartigd door de kerkelijke gezagsdrager van wie het aannemelijk is dat hij het kerkelijk gezag over de aangeklaagde heeft uitgeoefend of uitoefent. Deze kerkelijke gezagsdrager kan een derde machtigen zijn taak in de Procedure te vervullen.

b) Schending van het beginsel van hoor en wederhoor.

De personen die door klager zijn aangeklaagd, zijn overleden. Ook hier geldt dat in de Procedure is bepaald dat indien de aangeklaagde is overleden of niet vindbaar is de belangen van een aangeklaagde worden behartigd door de kerkelijke gezagsdrager van wie het aannemelijk is dat hij het kerkelijk gezag over de aangeklaagde heeft uitgeoefend of uitoefent. Deze kerkelijke gezagsdrager kan een derde machtigen zijn taak in de Procedure te vervullen. Er is dan ook geen sprake van schending van het beginsel van hoor en wederhoor.

De Overste heeft ook nog bepleit dat wordt gehandeld in strijd met artikel 6 EVRM.

De bijzondere kamer is van oordeel dat artikel 6 EVRM gaat over gepleegde strafbare feiten en niet van toepassing is op de Procedure. De onderhavige procedure is een klachtenprocedure die door de R.-K. Kerk speciaal in het leven is geroepen om ten aanzien van feiten die strafrechtelijk zijn verjaard en waarvan aangeklaagden niet meer in leven hoeven te zijn, een onafhankelijk advies te ontvangen omtrent de aannemelijkheid ervan .

c) Schending van het motiveringsbeginsel.

Zoals eerder overwogen toetst de KLAC in het kader van de Procedure of aannemelijk is geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De KLAC heeft in haar advies van 28 juni 2012 gemotiveerd welke in het dossier aanwezige verklaringen hebben meegewogen om tot aannemelijkheid te komen. De bijzondere kamer is dan ook van oordeel dat niet gesteld kan worden dat in het advies van de KLAC van 28 juni 2012 sprake is van een onjuiste of ontoereikende motivering. Van schending van het motiveringsbeginsel is dan ook geen sprake.

Voor wat betreft aangeklaagde [3] heeft de Overste gesteld dat er sprake is van een persoonsverwisseling. Tijdens de zitting van 24 mei 2012 is weliswaar een naam genoemd, zijnde aangeklaagde [3], en is een verklaring van de afdeling bevolking van de gemeente [plaats] ingebracht, die zou behoren bij deze persoon, maar nadere onderbouwing dat deze persoon aangeklaagde [3] betreft, ontbreekt.

De bijzondere kamer stelt vast dat uit het advies enkel blijkt dat klager is misbruikt door aangeklaagde [3]. Voor de KLAC is kennelijk niet aangetoond dat in de internaatperiode van klager geen broeder met de naam [naam] werkzaam is geweest.

De bijzondere kamer zal, gelet op het vorenstaande, het bezwaar dan ook niet gegrond verklaren.

4. De beslissing

De bijzondere kamer:

- Verklaart het bezwaar niet gegrond.

Deze beslissing is gegeven op 28 september 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. H.J. Schepen en mevrouw mr. C.C. de Rijke-Maas, leden, bijgestaan door de heer M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.